

Зарудна Н. Я.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Кундеус О. М.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Тернопільський національний економічний університет

ВПЛИВ ПОЛОЖЕНЬ КОДЕКСУ УКРАЇНИ З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА НА ОБЛІК ПРОЦЕСУ БАНКРУТСТВА

Науковці України виокремлюють ряд причин, які призводять до виникнення ознак банкрутства підприємства. Зазвичай їх об'єднують у дві групи. До першої групи включають зовнішні фактори: економічні, політичні, соціальні, що обумовлені недосконалістю державної політики, а також фактори негативного успадкування (успадковані від командно-адміністративної системи); інфляція та криза неплатежів; ринкові фактори (негативна ринкова кон'юнктура); фактори взаємодії з партнерами; інноваційні фактори; ресурсний дефіцит; природні катастрофи. До другої групи відносяться внутрішні причини, серед яких: недосконалість системи управління потенціалом підприємства (управлінським, маркетинговим, трудовим, фінансовим, санаційним, інфраструктурним, інформаційним, потенціалом відтворення); нераціональні управлінські рішення; ненадійний виробничий потенціал тощо.

З 21 жовтня 2019 року діють нові умови та порядок відновлення платоспроможності боржника - юридичної особи та фізичної особи-підприємця або визнання їх банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів. Це обумовлено введення у дію Кодексу України з процедур банкрутства, який є першим комплексним документом за часи незалежності України, що врегульовує всі процедурні питання банкрутства. Кодекс містить багато положень, що перекликаються зі світовими стандартами, та має на меті приведення норм чинного законодавства до сучасних реалій вітчизняної економіки та світових тенденцій. Це, у свою чергу, позитивно відображається на економіці та інвестиційному кліматі України. Норми даного Кодексу спрощують порядок відкриття провадження у справах про банкрутство. Згідно нього провадяться усі майнові спори за участю боржника; передбачено арешт майна боржника виключно у межах справи про банкрутство; можливість звільнення активів боржника з податкової застави та скасування арештів на майно може бути надана ухвалою суду у справі про банкрутство; створюється єдина організація арбітражних керуючих.

Нововведеним Кодексом врегульовано принципово нову для України процедуру відновлення платоспроможності фізичних осіб. Основні принципи цієї процедури є достатньо лояльними стосовно банкрута. Їх суть полягає у відкритті процедури виключно з ініціативи боржника, можливості задоволення вимог кредиторів шляхом реструктуризації та/або погашення боргів шляхом реалізації всього майна боржника, що входить у ліквідаційну масу, недоторканості житла, неможливості повторної процедури банкрутства.

Україна не квапилася реформувати сферу банкрутства, незважаючи на те, що потреба в змінах назріла вже давно. Згідно з дослідженням Світового банку «Doing Business» у 2018 році Україна посіла лише 145-те місце за показником врегулювання неплатоспроможності, «завдяки» чому впритул наблизилась до Бангладеш (153 місце) та Зімбабве (159 місце). Така невтішна статистика нікого не здивувала, оскільки неефективність діючої системи банкрутства в нашій країні досі була очевидною. З метою реформування механізмів банкрутства, новий Кодекс, серед іншого, передбачає наступні нововведення, що узагальненні на рис. 1.

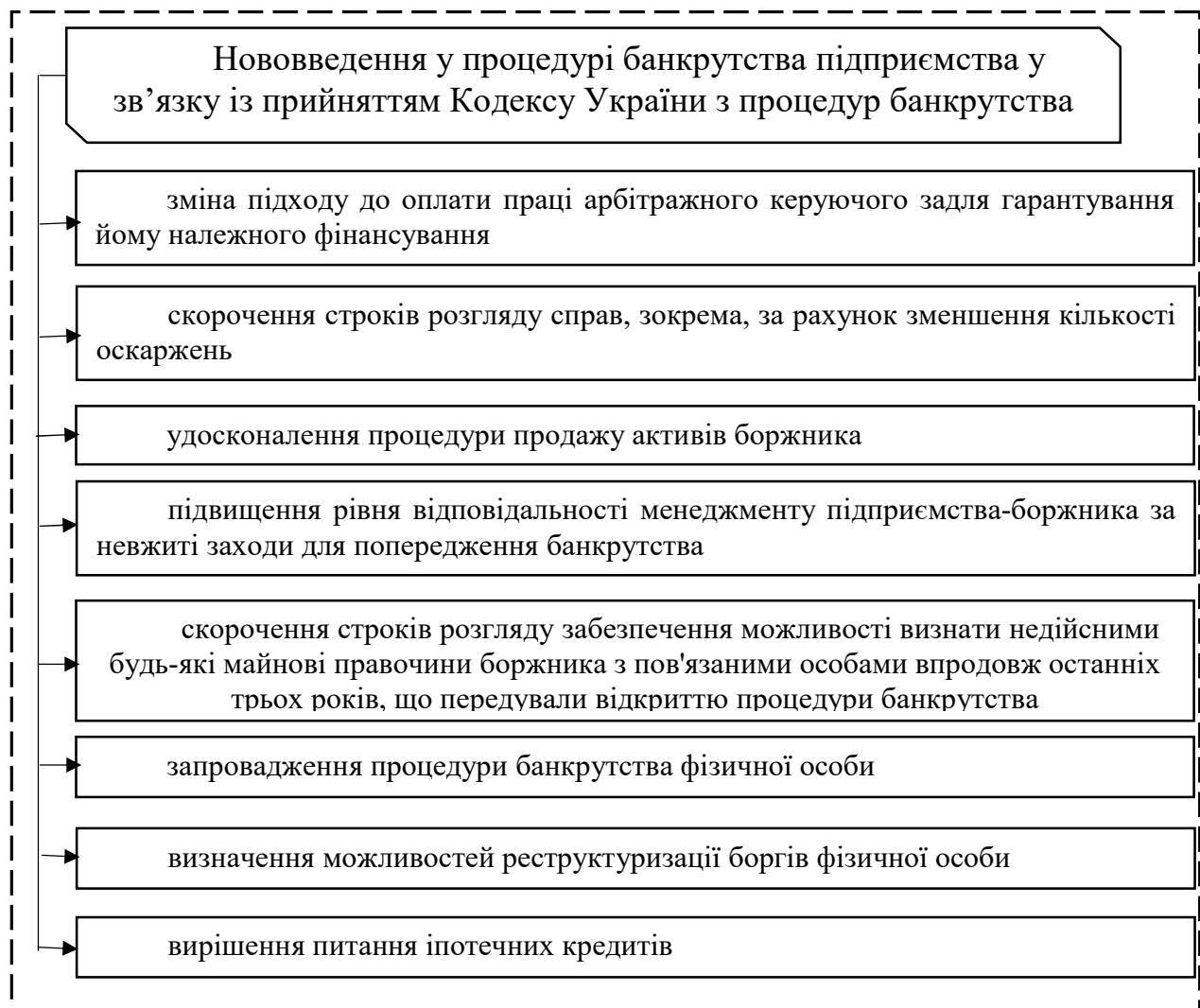

Рис. 1. Нововведення у процедурі банкрутства підприємства у зв'язку із прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства

Автори Кодексу переконані, що його прийняття сприятиме підвищенню ефективності процедури банкрутства в Україні, наблизить її до світових стандартів та забезпечить належний рівень захищеності прав кредиторів та боржників. Ми ж вважаємо, що облікове відображення процесу банкрутства стане більш чітким та врегульованішим. Для прикладу статтею 65 Кодексу визначено перелік документів, що повинні додаватися до ліквідаційного балансу. Їх формування напряму залежить від організації обліку на підприємстві під час провадження процедури банкрутства.